

Recerca: “Persones migrades i envelliment a la ciutat de Barcelona”

Principals propostes

*Consell Municipal
d'Immigració*

**Ajuntament
de Barcelona**

Març, 2020

Índex

Continuïtat de...

I. Per què fem aquesta recerca?

II. La situació de les persones grans migrades

III. Les propostes: Impulsar la garantia de drets,

IV. Reflexions finals

Informe d'habitatge

Direcció de Serveis d'Immigració i Refugi. Ajuntament de Barcelona.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Sol·licituds amb ascendents	90	102	106	107	106	72	45
Total	3.121	2.724	2.620	2.642	2.107	2.183	1.177
%	2,88 %	3,69	4,05	4,36	5,03	3,30	3,82

Als últims 6 anys la quantitat de sol·licituds d'informes ha baixat considerablement. La major part de les sol·licituds són de cònjuges i fills/es, cada vegada menys persones migrades reagrupen els seus pares/mares.

Temes pendents del plenari anterior: Reagrupament i Salut

Programa
Noves
Famílies.
Reagrupació
Familiar.
Dades de
persones
ateses

	2017	2018	2019
Ascendents atesos	10	20	15

GÈNERE	2017	2018	2019
Dona	8	16	12
Home	2	4	3
Total general	10	20	15

Majoritàriament arriben per l'informe d'habitatge i a iniciativa pròpia

Nacionalitats. 2019:

1. Bangladesh (2)
2. Camerun (1)
3. Colòmbia (2)
4. Marroc (2)
5. Perú (3)
6. Veneçuela (2)
7. Xina (3)

Edats. Acidents. 2019

Les persones de més de 64 anys són una minoria i a més són realitats que manquen de visibilitat.

39	1	1
44	1	1
45	1	1
48	1	1
50	1	1
58	1	1
61	1	1
63	1	1
64	3	3
68	1	1
69	1	1
70	1	1
73	1	1
Total general	15	5

Opció per altres vies de reagrupament, de manera informal...

Es clau el treball de les entitats per recollir aquestes dades

Salut

- En relació a l'estat de salut és necessari remarcar la manca d'estudis específics sobre aquesta franja d'edat entre la població migrada
- Valoració positiva sobre l'accés universal al sistema sanitari
- La por i les dificultats que va suposar les restriccions a l'accés al sistema sanitari per a persones en situació legal irregular, imposades per el Real Decreto Llei 16/2012, i que es van estendre durant els anys més durs de crisi econòmica.
- En el cas de Catalunya la Instrucció 10/2012 del CatSalut va ampliar la cobertura sanitària a les persones sense autorització de residència i sense recursos econòmics suficients, si porten tres mesos empadronats en algú municipi de la Comunitat.

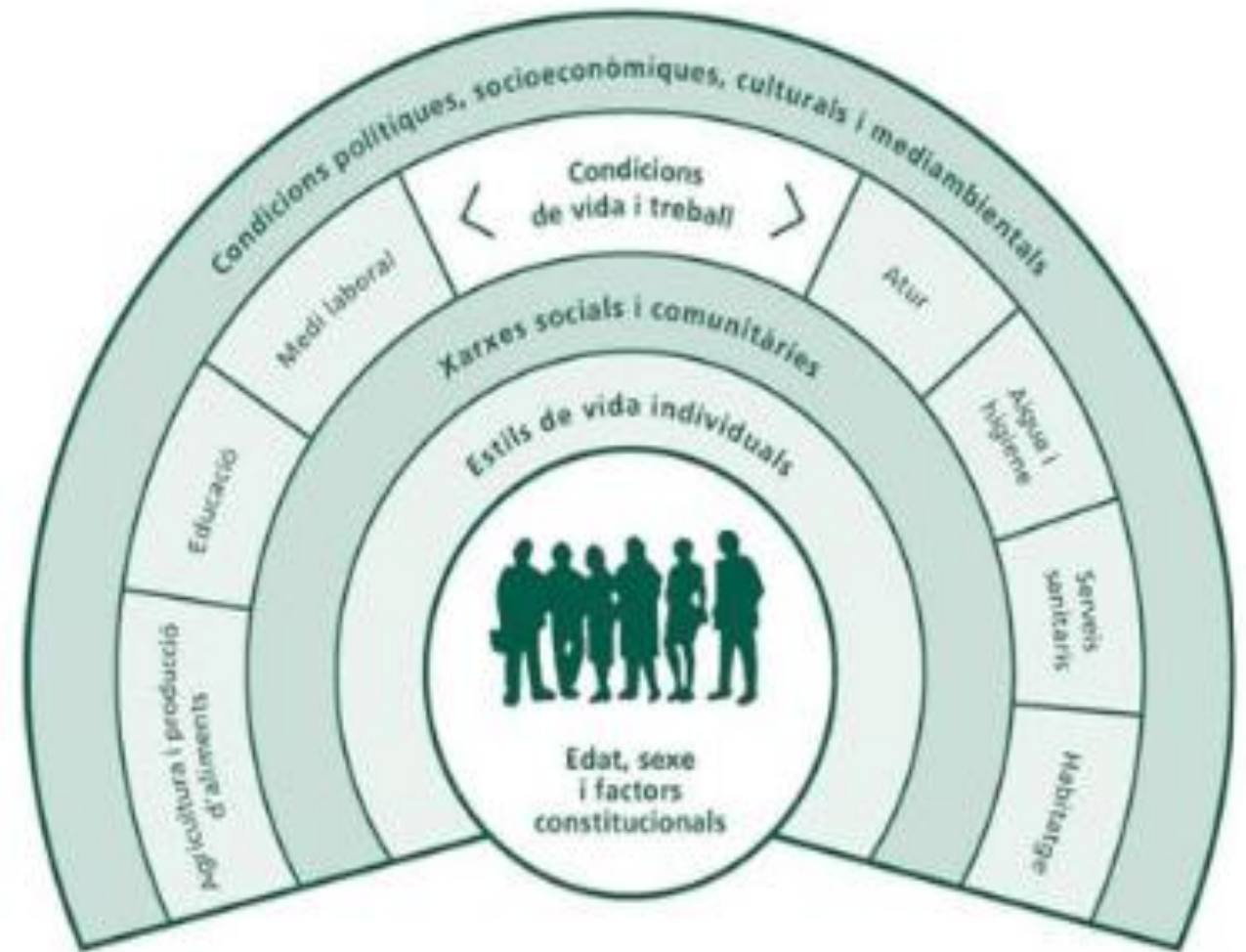
Salut

- Llei de Promoció de l'Autonomia Personal i Atenció a la dependència (LAPAD, 39/2006) i la Llei de Serveis Socials de Catalunya (2007), les dues són eines per a garantir l'accés de la ciutadania als recursos i serveis necessaris per l'atenció de situacions de dependència, per proporcionar les eines per a l'exercici de l'autonomia personal i per protegir el benestar de les persones cuidadores.
- En el cas de les persones grans migrades l'accés al dret està determinat per l'estatus de ciutadà espanyol/a, o bé, acreditant una residència regular durant els últims 5 anys, dos dels quals han de ser immediatament anteriors a l'inici del procés de valoració de la situació de dependència.
- Les dues legislacions especifiquen que si no es compleixen aquests requisits s'ha de regir per la "Llei orgànica 4/2000, d'11 de gener, de drets i llibertats dels estrangers a Espanya i la seva integració social, pels tractats internacionals i pels convenis que s'estableixen en el seu país d'origen."

Salut

- Si es presenta una complicació en salut que acaba en una situació de dependència, llavors les situacions poden arribar a ser molt crítiques tan per la persona gran com per la seva família, si és que tenen i viuen amb ells/es.

Els determinants socials de la salut: l'envelliment prematur i la fragilitat

Salut, treball, risc i prevenció

- El treball i el risc de malalties cròniques: està documentada l'associació entre el treball de neteja i l'asma (Medina-Ramón et al., 2003), però són necessaris més estudis sobre els riscos potencials relacionats amb l'ús dels productes de neteja, reparació o jardineria en el àmbit domèstic (Artazcoz, 2011).
- Treball de cura, ja sigui a l'àmbit familiar o com principal ocupació, per tant es veuen afectades per les conseqüències sobre la salut, afeccions osteomusculars, fibromialgia, estrès, depressió, etc.
- La salut mental també es veu ressentida per les dificultats de supervivència i entre les persones grans emergeix el risc de la solitud no desitjada amb conseqüències sobre la salut emocional que pot materialitzar-se en problemes de depressió, ansietat, tristesa, etc. Cal esmentar que aquesta és una problemàtica present també entre la població autòctona però que pot ser pitjor entre els i les migrants per la feblesa de la xarxa socioafectiva.

Les Propostes són el resultat d'un procés de producció de coneixement participatiu a través de la diagnosi, manifest, premi del tema de l'any 2019

INDEX

I. Impulsar la garantia de drets

II. Dret a la ciutat al gaudi i dels recursos en igualtat de condicions. Envelliment actiu en convivència.

III. Promoció i cura de la salut

IV. Prevenció de l'exclusió social

V. Coneixement i recerca

Propostes

I. IMPULSAR LA GARANTIA DE DRETS

Accés a unes pensions dignes, jubilació o d'altres vies d'ingressos. Regularització de la situació jurídica. Suport, coneixement, formació, empoderament pel coneixement dels drets i recursos. Alternatives davant la mort i l'enterrament.

- 1. Impulsar accions de diàleg entre diferents nivells de l'administració: local-autonòmica-estatal-organismes internacionals**, amb la finalitat de garantir drets com:
  - el reconeixement de les **cotitzacions a la seguretat social** arreu on s'hagi treballat (Conveni Multilateral Seguretat Social)
  - facilitar la solució de problemàtiques derivades de la **situació administrativa** (Estat Espanyol, Gencat)
  - mesures per garantir la **sostenibilitat del Sistema Públic de Pensions (Seguretat Social)**
  - o l'accés a la **Llei de la Dependència** (Estat Espanyol: IMSERSO, Gencat).

Propostes

I. IMPULSAR LA GARANTIA DE DRETS

2. Posar en pràctica **polítiques i programes de promoció i d'atenció a les persones grans**, que garanteixin l'**equitat** en el reconeixement de **drets** i que considerin les **especificitats de la diversitat cultural i de la condició de refugiades**, amb un enfoc no colonialista. (Aj Bcn, Atenció i Promoció de les persones grans i Serveis d'Immigració).

3. Sensibilitzar sobre les **conseqüències negatives en el llarg termini de la irregularitat en la situació administrativa** (menys drets laborals i cotitzacions socials, impossibilitat de nacionalitzar-se) i **donar suport a les entitats per assessorar a les persones en aquest sentit** (Estat Espanyol, Gencat, Ajuntament Barcelona).

Propostes

I. IMPULSAR LA GARANTIA DE DRETS

4. Preservar **el dret a una economia digna**, sobretot quan les persones grans constitueixen la principal font d'ingressos familiars, impulsat des de l'Administració i amb la implicació de la societat en el seu conjunt (compensació econòmica, ajuts per la despesa d'habitatge, alimentació, etc.).

5- Garantir el **dret d'accés a l'habitatge i a solucions habitacionals sense discriminacions**, en el marc del compliment de les propostes del Consell de l'any 2018 . (Gencat i Aj. Bcn, Serveis socials, Atenció a les persones grans, Habitatge, OND) .

6. Incloure la **temàtica de la diversitat de manera transversal en el desenvolupament dels Eixos de l'Estratègia sobre canvi demogràfic** (Aj. Bcn, comissió seguiment Estratègia de Canvi Demogràfic).

Propostes

II. DRET A LA CIUTAT I AL GAUDI DELS RECURSOS EN IGUALTAT DE CONDICIONS. ENVELLIMENT ACTIU EN CONVIVÈNCIA.

Coneixement i adaptació a l'entorn. convivència. ús creatiu i actiu del lleure. Soledat i Aïllament. Participació i convivència en espais, equípaments o projectes comunitaris o inclusivus: casals, esport, projectes de convivència, interaeneracionals, economies col·laboratives...Acompanyament en l'accés a la ciutadania (llenaua, tecnoloaies...) Voluntariat de persones grans migrades. Transmissió cultural i del llegat i la saviesa...

7- Fomentar la participació social i política i el gaudi del dret a la ciutat com espai de vida pública i de convivència en la diversitat (Aj. Bcn. -Promoció de les persones grans i òrgans de participació social- entitats socials i associacions d'immigrants).

8- Facilitar el coneixement de l'oferta sociocultural, esportiva i d'òrgans de participació –consells- (Aj. Bcn., Gencat, Promoció de la gent gran, Consells de participació)

Propostes

II. DRET A LA CIUTAT I AL GAUDI DELS RECURSOS EN IGUALTAT DE CONDICIONS. ENVELLIMENT ACTIU EN CONVIVÈNCIA.

9- Impulsar programes i accions de lleure als espais sociocultural i a l'espai públic que siguin d'interès de les persones grans migrades. (Aj. Bcn., Gencat, entitats socials i associacions dels barris i districtes, especialment des de Promoció de la gent gran).

10. Fomentar el voluntariat intercultural i intergeneracional, parelles lingüístiques, eines TIC, relació amb altres generacions (autòctons i immigrants). (Aj. Bcn i Gencat, Consorci de Normalització Lingüística, Espais Formació TIC, Diputació de Barcelona, Xarxa associativa d'entitats d'immigrants).

Propostes

II. DRET A LA CIUTAT I AL GAUDI DELS RECURSOS EN IGUALTAT DE CONDICIONS. ENVELLIMENT ACTIU EN CONVIVÈNCIA.

11- Estudiar i impulsar els projectes per a treballar la proximitat, l'acollida, i la relació intercultural. (Aj. Bcn, Gencat - Promoció gent gran i xarxa associativa-).

12- Prevenir l'aïllament, el sentiment de solitud no volguda, la sensació de discriminació i el risc d'autodiscriminació de les persones grans migrades a partir de programes específics de participació social. Sensibilitzant a professionals de programes comunitaris p.e. Radars i altres que es porten a terme als casals de gent gran. (Aj. Bcn., Gencat, Agència de salut pública Bcn.; Atenció i Promoció de gent gran- Programes de salut mental, espais de salut per a gent gran, espais de participació social).

Propostes

III. PROMOCIO I CURA DE LA SALUT

Accés a la salut (sistema públic, salut personal o comunitària...). Eines, atenció i cures a persones amb deteriorament o problemàtiques específiques per la trajectòria laboral, envelliment prematur...

13. Impulsar un **canvi de paradigma d'Atenció Centrada en la Persona en l'àmbit dels serveis socio-sanitaris incorporant la perspectiva de la diversitat cultural i el respecte per les diferències.** (Gencat, Aj.Bcn. Atenció social a les persones grans, Agència de Salut Pública...)

14. Incloure la diversitat cultural com un eix central en el **dret a una mort digna**, amb respecte a les tradicions culturals i els rituals de la mort, sensibilitzant als recursos serveis de l'Administració i a la societat en general. (Ai. Bcn. Gencat).

15. Analitzar la viabilitat de la « **recepta social** », incloent a **les persones grans migrades en les recomanacions, apoderar-les des dels CAP** en aquest sentit. (Agència de Salut Pública)

Propostes

III. PROMOCIO I CURA DE LA SALUT

- 16.** Impulsar projectes per reconèixer **el valor dels hàbits de cura de la salut de diferents cultures**, iniciativa que podria estar liderada des del servei de mediació cultural (Agència Salut Pública)
- 17.** Donar **visibilitat i reconèixer** la participació de les dones grans migrades en una **cadena global de cures al llarg de la vida** (productiu i reproductiu). (Aj. Bcn., Gencat, p.e. Espai Bcn Cura...)
- 18.** Millorar la difusió dels recursos i serveis d'atenció i prevenció d'agreujament de situacions de dependència (SAD, Teleassistència, centres de dia...)
- 19.** Impulsar el reconeixement del risc sobre la salut que comporten els principals treballs que desenvolupen les persones migrades (cura, neteja, construcció i restauració), p.e. la fibromialgia, , malalties respiratòries i osteoarticulars, etc.)

Propostes

IV. PREVENCIÓ DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL

Prevenció de l'exclusió econòmica i residencial, condicions mínimes de benestar personal i social. Detecció i atenció de precarietat econòmica, residencial, sensellarisme, demandes de refugi...

20. Vetllar per una **ocupació estable, amb drets i qualitat, i salaris dignes**, amb especial atenció a la darrera fase de vida laboral activa. Donar compliment a les **propostes** que el **Consell** ja va fer l'any 2017 sobre les **condicions del treball a la llar i cura de les persones**. (Poders públics, sindicats, entitats socials)

21. Potenciar el paper de les diferents administracions i de les entitats per la **orientació jurídica** durant la **última fase d'edat laboral dels treballadors/es migrades** (Seguretat social, entitats socials i associacions de immigrants).

Propostes

IV. PREVENCIÓ DE L'EXCLUSIÓ SOCIAL

22. Promoure la inserció de persones grans migrades en espais d'economia social i creativa, cooperativisme social, fons solidaris de préstec per a l'autocupació, amb especial atenció a les persones en situació de refugi o reagrupament i d'aquelles que tenen Pensions no contributives. (Gencat, Ajuntament Barcelona, xarxa associativa i entitats socials).

23. Cercar mecanismes que flexibilitzin i humanitzin les condicions del reagrupament i del refugi, especialment per aquelles persones que viuen situacions de fragilitat. (Gencat, Ajuntament Barcelona, departaments d'immigració).

24. Millorar l'acompanyament de programes de reagrupament, amb una acollida calida i facilitació de camins d'accés a serveis (Programa Reagrupament AJ. Bcn i xarxa d'entitats)

Propostes

V. CONEIXEMENT I RECERCA

Promoure projectes i treballs que aporten coneixement sobre la realitat de la situació de les persones grans migrades.

- 25. Analitzar la demanda d'activitats socioculturals** de les persones grans migrades amb la finalitat d'oferir activitats i projectes que siguin del seu interès. (Aj. Bcn i xarxa associativa).

- 26. Identificar bones pràctiques de programes i accions que promoguin l'apoderament i de foment de l'autonomia crítica de les persones grans migrades.** (Promoció de les persones grans, Aj. Bcn.).

Propostes

V. CONEIXEMENT I RECERCA

27. Generar dades estadístiques sobre l'accés i ús de recursos i serveis per part de les persones grans migrades. (Aj. Bcn. Àrea de Recerca i Coneixement, a partir del seu anàlisi als diferents serveis de l'administració local).

28. Formar a professionals i treballadors i representants d'entitats per a incorporar la mirada interseccional a l'anàlisi del procés d'envelliment de les persones grans migrades per tal d'orientar el disseny de polítiques a l'àmbit social, de la salut, i de serveis en general. (Aj. Bcn, Benestar Social)

29. Fomentar espais per a compartir experiències sobre l'evolució de la temàtica (sociodemogràfica, accés a recursos i serveis, bones pràctiques, etc.) **en espais de formació, anàlisi i generació de propostes de millora.** (Aj. Bcn.: Àrees d'Atenció i Promoció de Persones grans, Consells CMBS; CAGG...)

Notes conclusions

- ✓ Les persones grans migrades són un grup demogràfic que continuarà creixent estadísticament i amb major presència a la nostra societat
- ✓ La manca de dades i d'espais per a compartir experiències per part de professionals i treballadors/es i voluntaris/es d'entitats.
- ✓ La necessitat de donar suport per enfortir la tasca de les entitats socials i associacions culturals d'immigrants
- ✓ El rol proactiu de l'administració i molt treball en xarxa amb la visió de la preparació, anar més enllà de l'emergència.
- ✓ Les persones grans refugiades, LGTBI i les que tenen situació irregular s'enfronten al risc d'aïllament, maltractaments i manca d'atenció social i de salut.

“En les societats on les
persones grans viuen bé,
tothom guanya” OMS, 2012.

Moltes gràcies !
Gabriela Del Valle Gómez

<https://www.youtube.com/watch?v=CRS8cckd3vM>